

Regionalna oraz międzyregionalna wymiana handlowa Brazylii, a Partnerstwo Strategiczne Brazylii i Unii Europejskiej.

Opiekun naukowy:

prof. nadzw. SGH dr hab. Magdalena Proczek

Bartosz P. Wiśniewski

Szkoła Główna Handlowa w Warszawie

Kolegium Gospodarki Światowej

Centre of Excellence at Warsaw School of Economics

“Working together for more responsible trade & investment policy”

Warszawa, 22.05.2018

Agenda

1. Sylwetka doktoranta.
2. Motywacja podjęcia rozprawy badawczej.
3. Cel rozprawy doktorskiej.
4. Problem badawczy / pytanie badawcze / teza badawcza.
5. Hipotezy badawcze rozprawy.
6. Partnerstwo Strategiczne jako narzędzie współpracy bilateralnej Unii Europejskiej.
7. Wybór tematu.
8. Metody i narzędzia badawcze.

1. Sylwetka doktoranta

Bartosz P. Wiśniewski - ścieżka naukowa

- ❑ **2015 - obecnie:** Student Studiów Doktoranckich,
Kolegium Gospodarki Światowej, **Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, Polska**
- ❑ **2011-2013:** M.Sc. Zarządzanie Biznesem (Business Administration),
Insper - Instituto de Ensino e Pesquisa, São Paulo, Brazylia
- ❑ **2011-2013:** M.Sc. Zarządzanie (Management),
NOVA School of Business and Economics, Lizbona, Portugalia
- ❑ **2008-2011:** B.A. Międzynarodowe Stosunki Gospodarcze (International Economics),
Szkoła Główna Handlowa w Warszawie, Polska

1. Sylwetka doktoranta

Bartosz P. Wiśniewski - ścieżka naukowa

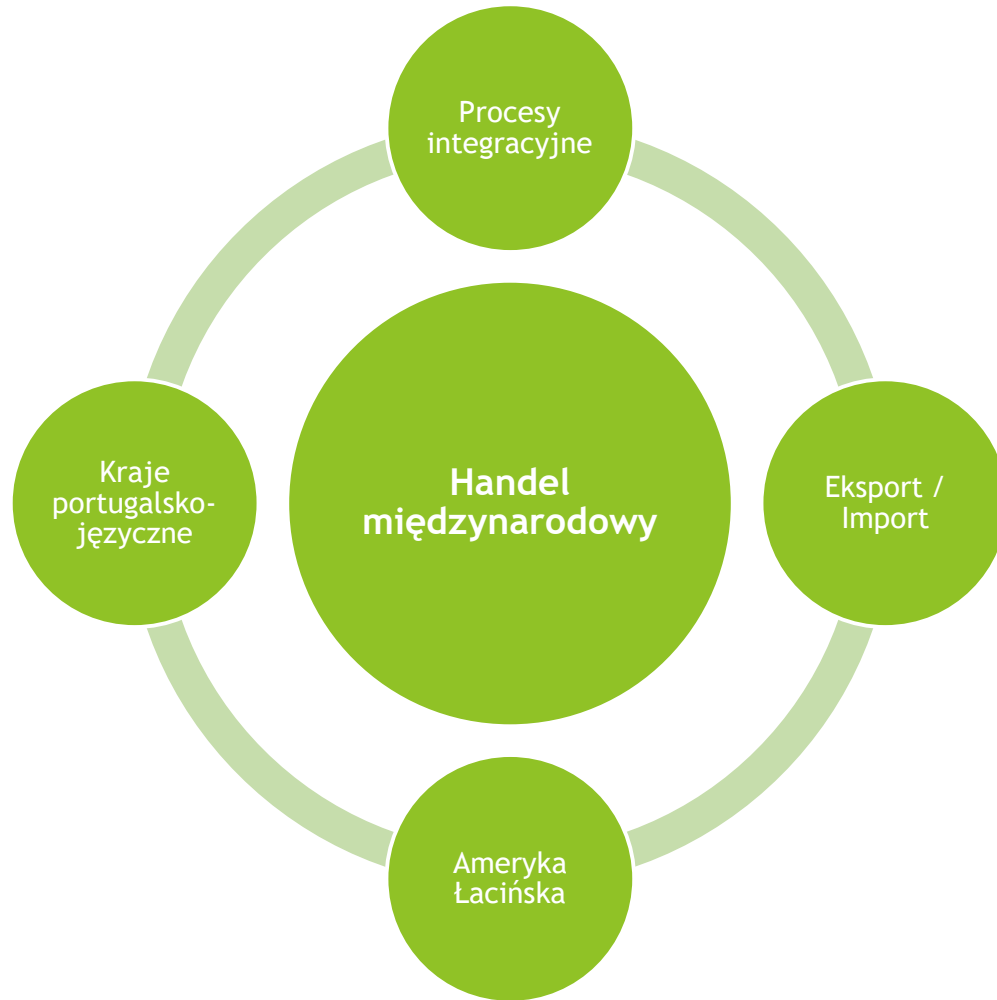
- ❑ B.P. Wiśniewski, S. Dahab, *The European Union Strategic Partnership Agreement with Brazil*, “Studia Europejskie”, Warszawa 2017, s. 55-72.
- ❑ B.P. Wiśniewski, *Druga faza integracji w Ameryce Łacińskiej* [w:] Teoretyczne koncepcje integracji regionalnej a efekty działalności ugrupowań integracyjnych w Ameryce Łacińskiej, red. E. Latoszek, M. Proczek, Warszawa 2012, s. 59-93.
- ❑ **2015-2017:** Wykładowca Akademii Biznesu,
Deloitte Central Europe, Rzeszów / Lublin, Polska
- ❑ **2014:** Wykładowca studiów podyplomowych,
Angola Business School, Luanda, Angola

1. Sylwetka doktoranta

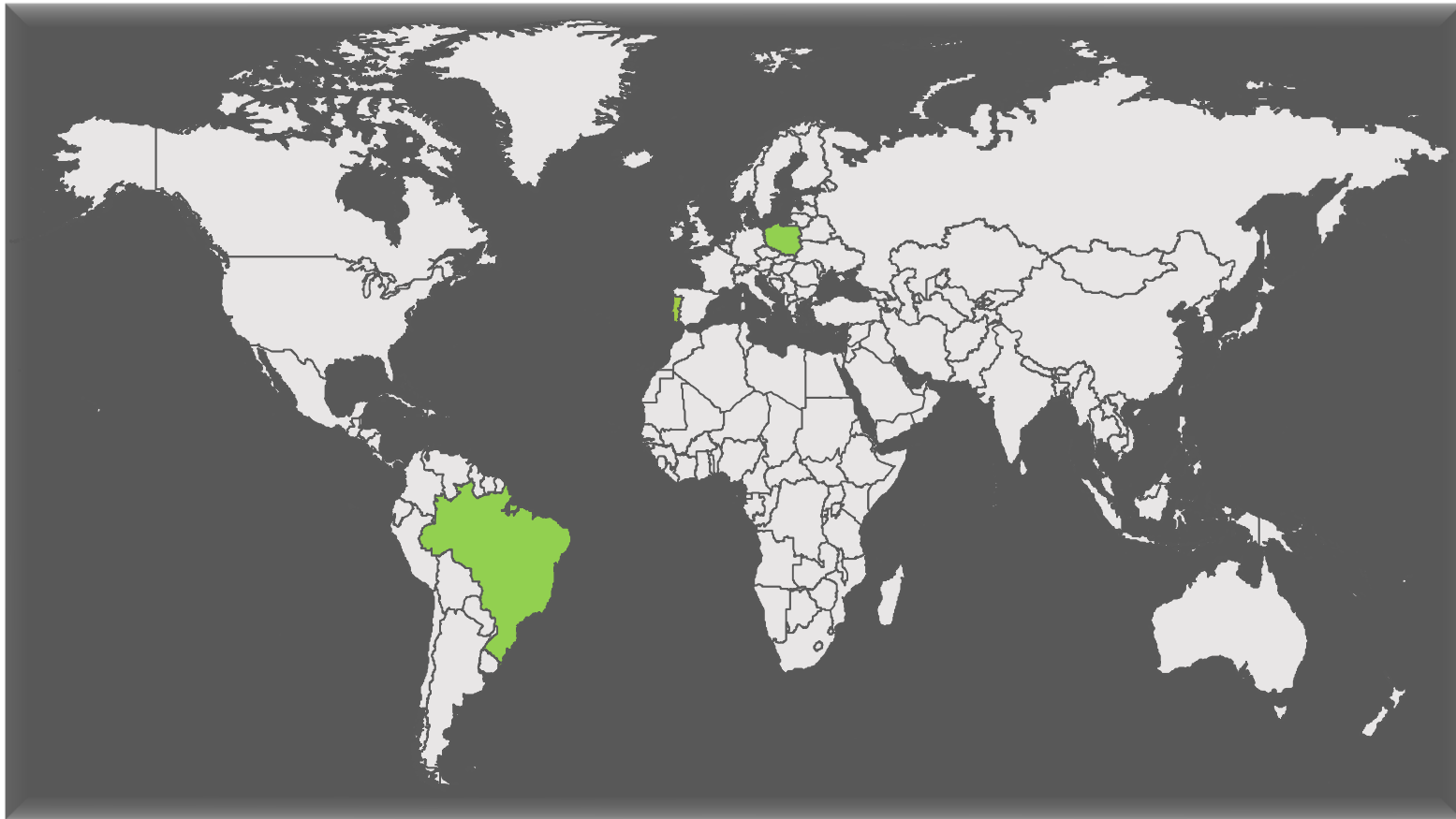
Bartosz P. Wiśniewski - ścieżka zawodowa

- ❑ od 2017: Export Manager, Dział Sprzedaży Zagranicznej, ML System S.A., Rzeszów, Polska
- ❑ 2015-2017: Konsultant, Dział Zarządzania Ryzykiem, Deloitte Central Europe, Rzeszów, Polska
- ❑ 2014-2015: Asystent Zarządu, Dział Nieruchomości, Brent Investimentos LDA, Luanda, Angola

2. Motywacja podjęcia rozprawy badawczej

2. Motywacja podjęcia rozprawy badawczej

2. Motywacja podjęcia rozprawy badawczej

I

Polska

Polska

37

306 tys. km²
38 mln

II

Portugalia

Portugalia

88

90 tys. km²
10 mln

III

Brazylia

Brazylia

5

8,4 mln km²
211 mln

3. Cel rozprawy doktorskiej

1958

formacja **Wspólnot Europejskich**

1960

sformalizowanie **stosunków dyplomatycznych** między Brazylią, a WE

1986

rozszerzenie WE o **Hiszpanię i Portugalię**

1991

formacja organizacji **Mercosur**

1996

Umowa Ramowa dotycząca współpracy handlowej i gospodarczej między UE, a Brazylią

2007

Podpisanie **Partnerstwa Strategicznego** między Brazylią, a UE

3. Cel rozprawy doktorskiej

Cel główny:

Zbadanie roli **Partnerstwa Strategicznego (PS)** między **Brazylią**, a **Unią Europejską (UE)**, podpisanego w **2007 r.**, w kontekście **wzmocnienia relacji handlowych**, mierzonych wartościami eksportu, między partnerami.

Cele pośrednie:

- porównanie relacji handlowych mierzonych wartościami eksportu Brazylii do poszczególnych państw UE, względem wartości eksportu Brazylii do poszczególnych państw Mercosur (cel I);
- zbadanie efektu przyczynowo-skutkowego między dynamiką wzrostu wartości eksportu Brazylii, a dynamiką wzrostu PKB Brazylii (cel II);

3. Cel rozprawy doktorskiej

Część Teoretyczna:

- analityczny przegląd teorii oraz historii integracji regionalnej, ze szczególnym uwzględnieniem regionu Ameryki Łacińskiej i UE;
- omówienie **determinantów integracji** zarówno dla UE jak i Mercosur oraz jej wpływ na intensyfikację wartości eksportu Brazylii z państwami członkowskimi tych organizacji;
- **Charakterystyka Partnerstw Strategicznych (PS)** podpisanych do tej pory przez UE z zewnętrznymi partnerami, ze szczególnym uwzględnieniem PS między UE a Brazylią (**PS UE-BR**);

3. Cel rozprawy doktorskiej

Część Empiryczna:

Obszar badawczy:

- Wzmocnienie stosunków ekonomicznych, a zwłaszcza handlowych - z perspektywy Brazylii (jeden z kamieni milowy podpisanego PS UE-BR w 2007).
- Zobrazowaniem wzmocnienia relacji handlowych będą wartości wzajemnego eksportu państw stron PS UE-BR.

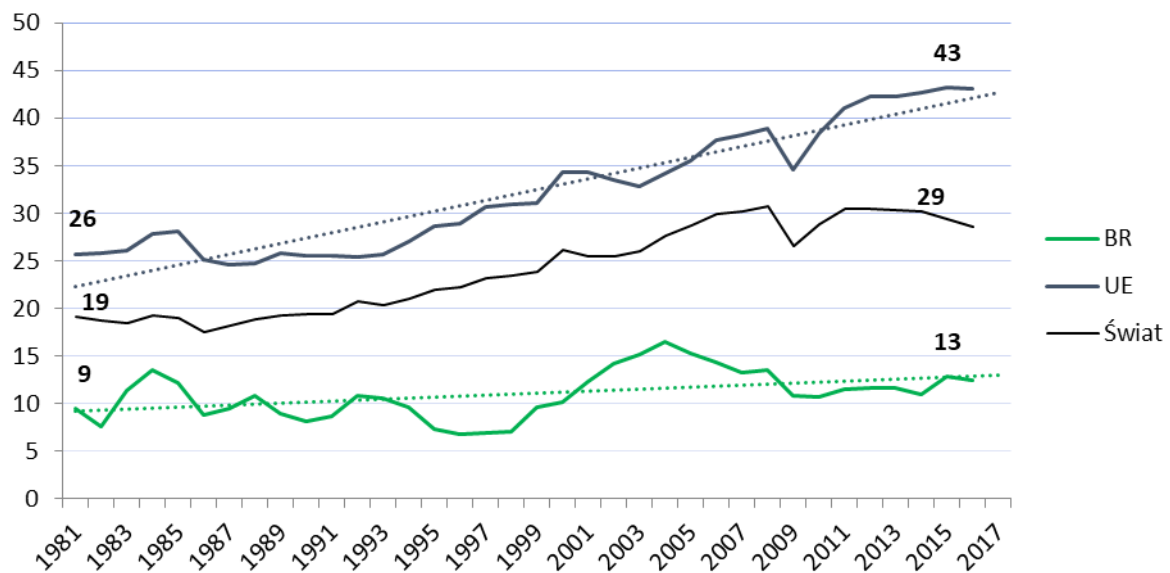
Dlaczego eksport...?

3. Cel rozprawy doktorskiej

Dlaczego eksport?

- „Zamkniętość” eksportowa Brazylii (ang. closedness of economy).
- Udział eksportu Brazylii w tworzeniu jej PKB jest na jednym z najniższych poziomów obserwowanych w skali globalnej oraz najniższy spośród porównywalnych wielkościowo gospodarek.

Wykres 1. Udział eksportu w tworzeniu PKB (w %) w Brazylii, UE i na świecie w latach 1981–2017

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Światowego.

3. Cel rozprawy doktorskiej

Część Empiryczna:

- Planowanym efektem części empirycznej rozprawy jest weryfikacja hipotez dotyczących roli PS UE-BR w zwiększaniu wartości eksportu Brazylii do państw UE.
- Hipotezy zostaną zweryfikowane w oparciu o **wskaźnik relacji eksportu (WRE)**, stanowiący iloraz wartości eksportu Brazylii do danego państwa w danym roku, względem ogółu wartości eksportu Brazylii w tym roku.

X_t - wartość eksportu Brazylii ogółem w roku t ;

$X(i)_t$ - wartość eksport Brazylii do kraju i w roku t ;

WRE - wskaźnik relacji eksportu;

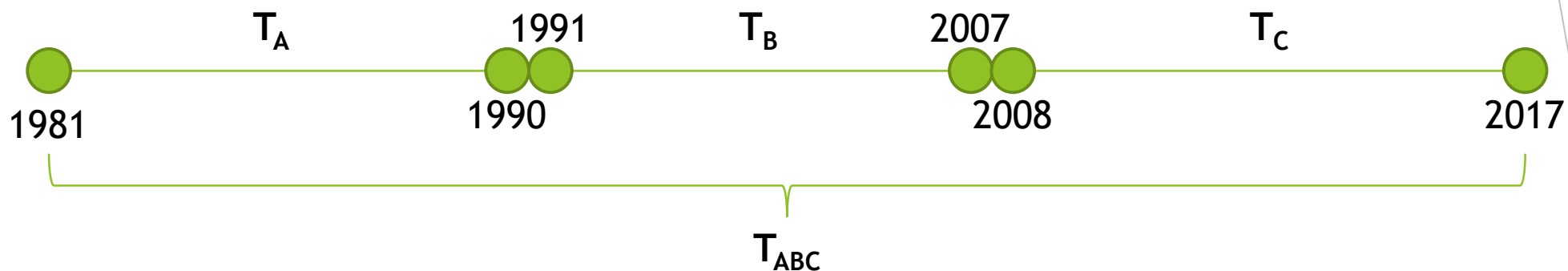
$$\mathbf{WRE(i)}_t = X(i)_t / X_t.$$

3. Cel rozprawy doktorskiej

Część Empiryczna:

- WRE został oparty o koncepcję zaproponowaną w 1945 r. przez Alberta O. Hirschmana z Uniwersytetu Kalifornijskiego w Berkley (stanowiącego część składową Herfindahl-Hirschman Index - HHI).
- WRE jest także stosowany jako miara międzynarodowej konkurencyjności gospodarki. Jednak na potrzeby części empirycznej rozprawy zostanie on wykorzystany do **zbadania relacji handlowych**, a nie pomiaru konkurencyjności gospodarki Brazylii.

3. Cel rozprawy doktorskiej

T_A - okres (1981-1990), w którym Brazylia nie miała formalnej współpracy handlowej w ramach Mercosur, ani formalnej współpracy handlowej z UE w ramach PS.

T_B - okres (1991-2007), w którym Brazylia miała formalną współpracę handlową w ramach Mercosur, natomiast nie miała formalnej współpracy handlowej z UE w ramach PS.

T_C - okres (2008-2017), w którym Brazylia miała formalną współpracę handlową w ramach Mercosur oraz formalną współpracę handlową z UE w ramach PS.

T_{ABC} - okres 1981-2017.

3. Cel rozprawy doktorskiej

Cel I:

Próba interpretacji wartości eksportu Brazylii z państwami UE, względem wartości eksportu z państwami Mercosur z uwzględnieniem poszczególnych okresów.

$WRE_{(Mercosur)TA} =$ $X_{(Mercosur)TA} / X_{TA}$	$WRE_{(Mercosur)TB} =$ $X_{(Mercosur)TB} / X_{TB}$	$WRE_{(Mercosur)TC} =$ $X_{(Mercosur)TC} / X_{TC}$	$WRE_{(Mercosur)TABC} =$ $X_{(Mercosur)TABC} / X_{TABC}$
< lub = lub >	< lub = lub >	< lub = lub >	< lub = lub >
$WRE_{(UE)TA} =$ $X_{(UE)TA} / X_{TA}$	$WRE_{(UE)TB} =$ $X_{(UE)TB} / X_{TB}$	$WRE_{(UE)TC} =$ $X_{(UE)TC} / X_{TC}$	$WRE_{(UE)TABC} =$ $X_{(UE)TABC} / X_{TABC}$

3. Cel rozprawy doktorskiej

Cel II:

Próba interpretacji efektu przyczynowo-skutkowego między dynamiką wartości eksportu Brazylii z państwami UE, dynamiką wartości eksportu Brazylii z państwami Mercosur, a dynamiką wzrostu PKB Brazylii.

PKB_A - dynamika wzrostu PKB Brazylii w USD i cenach stałych w okresie A (szereg czasowy);

PKB_B - dynamika wzrostu PKB Brazylii w USD i cenach stałych w okresie B (szereg czasowy);

PKB_C - dynamika wzrostu PKB Brazylii w USD i cenach stałych w okresie C (szereg czasowy);

$\{$ - oznacza szereg czasowy

3. Cel rozprawy doktorskiej

$WRE_{(MERCOSUR)\{TA\}} =$ $X_{(MERCOSUR)\{TA\}} / X_{\{TA\}}$	$WRE_{(MERCOSUR)\{TB\}} =$ $X_{MERCOSUR\{TB\}} / X_{\{TB\}}$	$WRE_{(MERCOSUR)\{TC\}} =$ $X_{(MERCOSUR)\{TC\}} / X_{\{TC\}}$	$WRE_{(MERCOSUR)\{TABC\}} =$ $X_{(MERCOSUR)\{TABC\}} / X_{\{TABC\}}$
<p><u>KORELACJA:</u> istotna negatywna</p> <p>lub</p> <p>brak</p> <p>lub</p> <p>istotna pozytywna</p>	<p><u>KORELACJA:</u> istotna negatywna</p> <p>lub</p> <p>brak</p> <p>lub</p> <p>istotna pozytywna</p>	<p><u>KORELACJA:</u> istotna negatywna</p> <p>lub</p> <p>brak</p> <p>lub</p> <p>istotna pozytywna</p>	<p><u>KORELACJA:</u> istotna negatywna</p> <p>lub</p> <p>brak</p> <p>lub</p> <p>istotna pozytywna</p>
PKB _A	PKB _B	PKB _C	PKB _{ABC}

3. Cel rozprawy doktorskiej

$WRE_{(UE)\{TA\}} =$ $X_{UE\{TA\}} / X_{\{TA\}}$	$WRE_{(UE)\{TB\}} =$ $X_{(UE)\{TB\}} / X_{\{TB\}}$	$WRE_{(UE)\{TC\}} =$ $X_{(UE)\{TC\}} / X_{\{TC\}}$	$WRE_{(UE)\{TABC\}} =$ $X_{UE\{TABC\}} / X_{\{TABC\}}$
<p><u>KORELACJA:</u> istotna negatywna</p> <p>lub</p> <p>brak</p> <p>lub</p> <p>istotna pozytywna</p>	<p><u>KORELACJA:</u> istotna negatywna</p> <p>lub</p> <p>brak</p> <p>lub</p> <p>istotna pozytywna</p>	<p><u>KORELACJA:</u> istotna negatywna</p> <p>lub</p> <p>brak</p> <p>lub</p> <p>istotna pozytywna</p>	<p><u>KORELACJA:</u> istotna negatywna</p> <p>lub</p> <p>brak</p> <p>lub</p> <p>istotna pozytywna</p>
PKB _A	PKB _B	PKB _C	PKB _{ABC}

4. Problem badawczy / pytanie badawcze / teza badawcza

Problem badawczy: Rola Partnerstwa Strategicznego Brazylii i Unii Europejskiej w kreowaniu regionalnej i międzyregionalnej wymiany handlowej Brazylii.

Pytanie badawcze: Czy Partnerstwo Strategiczne Brazylii i Unii Europejskiej zintensyfikowało regionalną i międzyregionalną wymianę handlową Brazylii?

Teza badawcza: Po wejściu w życie Partnerstwa Strategicznego między Brazylią i Unią Europejską, wartości eksportu w międzyregionalnej wymianie handlowej między Brazylią, a państwami UE zwiększyły się.

5. Hipotezy badawcze rozprawy

1. **Eksport Brazylii do poszczególnych państw Mercosur, osiągał większą wartość, niż do poszczególnych państw UE, przed podpisaniem Partnerstwa Strategicznego między UE a Brazylią.**
2. **Eksport Brazylii do poszczególnych państw Mercosur, osiągał mniejszą wartość, niż do poszczególnych państw UE, po podpisaniu Partnerstwa Strategicznego między UE a Brazylią.**
3. **Dynamika wzrostu wartości eksportu Brazylii z państwami Mercosur była skorelowana z dynamiką wzrostu PKB Brazylii.**
4. **Dynamika wzrostu wartości eksportu Brazylii z państwami UE była skorelowana z dynamiką wzrostu PKB Brazylii.**

5. Hipotezy badawcze rozprawy - rozwinięcie hipotez i ich operacjonalizacja (1/3)

Wartość eksportu Brazylii do państw Mercosur była większa niż wartość eksportu Brazylii do państw UE w okresie 1981-1990.

H1: $WRE_{MERCOSUR}_{\{TA\}} > WRE_{UE}_{\{TA\}}$

Wartość eksportu Brazylii do państw Mercosur była większa niż wartość eksportu Brazylii do państw UE w okresie 1991-2007.

H2: $WRE_{MERCOSUR}_{\{TB\}} > WRH_{UE}_{\{TB\}}$

Wartość eksportu Brazylii do państw Mercosur była mniejsza niż wartość eksportu Brazylii do państw UE w okresie 2008-2017.

H3: $WRE_{MERCOSUR}_{\{TC\}} < WRH_{UE}_{\{TC\}}$

Wartość eksportu Brazylii do państw Mercosur była większa niż wartość eksportu Brazylii do państw UE w okresie 1981-2007.

H4: $WRE_{MERCOSUR}_{\{TABC\}} > WRH_{UE}_{\{TABC\}}$

5. Hipotezy badawcze rozprawy - rozwinięcie hipotez i ich operacjonalizacja (2/3)

Dynamika wzrostu wartości eksportu Brazylii do państw Mercosur była skorelowana z dynamiką wzrostu PKB Brazylii w okresie 1981-1990.

H5: WRE MERCOSUR_{TA} istotnie pozytywnie skorelowany z PKB_A

Dynamika wzrostu wartości eksportu Brazylii do państw Mercosur była skorelowana z dynamiką wzrostu PKB Brazylii w okresie 1991-2007.

H6: WRE MERCOSUR_{TB} istotnie pozytywnie skorelowany z PKB_B

Dynamika wzrostu wartości eksportu Brazylii do państw Mercosur była skorelowana z dynamiką wzrostu PKB Brazylii w okresie 2008-2017.

H7: WRE MERCOSUR_{TC} istotnie pozytywnie skorelowany z PKB_C

Dynamika wzrostu wartości eksportu Brazylii do państw Mercosur była skorelowana z dynamiką wzrostu PKB Brazylii w okresie 1981-2017.

H8: WRE MERCOSUR_{TABC} istotnie pozytywnie skorelowany z PKB_{ABC}

5. Hipotezy badawcze rozprawy - rozwinięcie hipotez i ich operacjonalizacja (3/3)

Dynamika wzrostu wartości eksportu Brazylii do państw UE była skorelowana z dynamiką wzrostu PKB Brazylii w okresie 1981-1990.

H9: $WRE_{UE_{\{TA\}}}$ istotnie pozytywnie skorelowany z PKB_A

Dynamika wzrostu wartości eksportu Brazylii do państw UE była skorelowana z dynamiką wzrostu PKB Brazylii w okresie 1991-2007.

H10: $WRE_{UE_{\{TB\}}}$ istotnie pozytywnie skorelowany z PKB_B

Dynamika wzrostu wartości eksportu Brazylii do państw UE była skorelowana z dynamiką wzrostu PKB Brazylii w okresie 2008-2017.

H11: $WRE_{UE_{\{TC\}}}$ istotnie pozytywnie skorelowany z PKB_C

Dynamika wzrostu wartości eksportu Brazylii do państw UE była skorelowana z dynamiką wzrostu PKB Brazylii w okresie 1981-2017.

H12: $WRE_{UE_{\{TABC\}}}$ istotnie pozytywnie skorelowany z PKB_{ABC}

6. Partnerstwo Strategiczne jako narzędzie współpracy bilateralnej Unii Europejskiej

- Według stanu na maj 2018 r., obok **Brazylia**, UE podpisała Partnerstwa Strategiczne z ośmioma innymi państwami. Są nimi:
  - ✓ Stany Zjednoczone
  - ✓ Kanada
  - ✓ Chiny
  - ✓ Republika Południowej Afryki
  - ✓ Indie
  - ✓ Rosja
  - ✓ Korea Południowa
  - ✓ Meksyk

6. Partnerstwo Strategiczne UE - Brazylia: kamienie milowe

1. Wzmocnienie multilateralizmu;
2. Podniesienie standardów praw człowieka, sprzyjanie rządowi demokracji;
3. Osiągnięcie Milenijnych Celów Rozwoju oraz promowanie regionalnego i socjalnego rozwoju;
4. Ochrona środowiska;
5. Wzmocnienie współpracy energetycznej;
6. Zwiększenie stabilności i dobrobytu Ameryki Łacińskiej;
7. Postęp w działalności Mercosur;
8. **Wzmocnienie stosunków ekonomicznych i handlowych;**
9. Współpraca w zakresie wymiaru sprawiedliwości, wolności i bezpieczeństwa;
10. Zbliżanie społeczeństw;

7. Wybór tematu

- Literatura przedmiotu w obszarze Partnerstwa Strategicznego między Brazylią a UE, **nie uwzględnia szczegółowej analizy** żadnego z kamieni milowych zawartych w PS.

Luka badawcza

- Dotychczasowe publikacje dotyczące tematyki PS obu partnerów koncentrują się wyłącznie na **charakterystyce czynników polityczno-ekonomicznych**, które miały wpływ na ogólny kształt relacji między obydwojma partnerami.

8. Metody i narzędzia badawcze

- Problem badawczy zostanie rozwiązany w oparciu o **metody ilościowe** z wykorzystaniem **danych historycznych**, które zostaną poddane wielowymiarowej analizie.
- Analiza obejmie **wartości eksportu** między **Brazylią**, a **państwami UE** i **Mercosur** w ujęciu mierzalnym. Mimo głównego nacisku położonego na zbadanie relacji handlowych Brazylii w zakresie regionalnym i międzyregionalnym w kontekście polityczno-gospodarczym (wpływ podpisania PS UE-BR), uwzględniony zostanie także **globalny aspekt makroekonomiczny** (wpływ sytuacji gospodarczej Brazylii, aproksymowanej dynamiką PKB).
- Wśród narzędzi metod ilościowych, które będą wykorzystane znajdą się **wskaźniki** oraz **analiza szeregów czasowych**.
- Analiza obejmie **dynamikę**, **współczynniki korelacji** oraz **przyczynowość**.
- Istotnym narzędziem będzie także **przegląd literatury polsko- i obcojęzycznej** dotyczącej badanej problematyki, ze szczególnym uwzględnieniem mało powszechnych źródeł **portugalskojęzycznych**.

Dziękuję za uwagę!